

екскурсионного потенціала регіона. *Веснік Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Серыя 3. Гісторыя. Эканоміка. Права.* 2013. № 1. С. 63-66.

Гончар Світлана

аспірант

Науковий керівник: д-р с.-г. наук, с. н. с. Палапа Н.В.

Інститут агроєкології і природокористування НААН

Київ, Україна

ДЕМОГРАФІЧНИЙ СТАН ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Основним багатством і запорукою існування будь-якої країни є її населення. Демографічна криза, яка має сьогодні місце в Україні, спричинена багатьма чинниками, що зумовлені трансформаційними процесами суспільства і економіки [2].

У процесі становлення і розвитку нової української державності виникли і набрали сили нові соціально-економічні явища: починаючи з 1990-х років, стали активно формуватися стійкі руйнівні процеси демореальності, які стали виразниками швидкої депопуляції і деградації якісних характеристик населення країни, що класифікується як демографічна криза [3].

Загальновідомо, що демографічні процеси залежать від стабільності соціально-економічного розвитку країни, регіону, ступеня розвитку соціальної інфраструктури та системи соціального захисту. На формування та відтворення населення як основи людського капіталу впливає рівень доступності для людини основних благ, задоволення її матеріальних, соціальних і духовних потреб [2].

Як видно з даних, наведених у табл.1, найбільша чисельність населення характерна для районів, розташованих поблизу обласного центру (Вінницький, Калинівський), а також тих, що мають доволі високий рівень економічного розвитку (Бершадський, Гайсинський, Барський, Тульчинський). Найменша чисельність населення у периферійних районах з низьким рівнем соціально-економічного розвитку: Чернівецькому, Чечельницькому, Оратівському, Піщанському.

Станом на 2017 р. у м. Жмеринка чисельність населення скоротилась порівняно з 2005 р. на 1565 тис. осіб (4,5%), Козятині – на 1322 тис. осіб (5,4%) та Могилів-Подільському – на 812 тис. осіб, що становить 2,6%.

Порівняно з 2005 р. у 2017 р. найбільше зростання населення спостерігалось у м. Хмельник – на 2843 тис. осіб (10,2%) та у Вінницькому районі області – на 4441 тис. осіб (5,5%).

Такі зміни демографічного стану області пов'язані з тим, що процеси урбанізації населення стають незворотними. Молодь все частіше виїжджає із села через відсутність роботи, низький рівень заробітної плати, відсутність належних умов праці та відпочинку, інфраструктури та умов для проживання. Галузь сільського господарства давно стала непривабливою для молоді, що, в свою чергу, пришвидшує міграційні процеси. Міграція населення в країни зарубіжжя пов'язана не лише з кількісними, але й якісними втратами населення, оскільки насамперед до цих країн виїжджають люди працездатного віку та з

високим рівнем освіти.

Таблиця 1 - Динаміка чисельності населення Вінницької області в розрізі районів та міст обласного підпорядкування, тис. осіб (за даними Головного Управління статистики у Вінницькій області) [1]

Найменування	2005	2010	2015	2017
Вінницька область	1694486	1634116	1603488	1575808
м. Вінниця	360363	367652	370646	371855
м. Жмеринка	36102	35214	35067	34537
м. Козятин	25910	24882	24739	24588
м. Ладижин	23496	23861	24023	23904
м. Могилів-Подільський	31978	31882	31277	31166
м. Хмільник	25098	25447	25643	27941
Райони області				
Барський	57961	54401	52854	51444
Бершадський	66946	62917	60372	58449
Вінницький	76115	75879	79264	80556
Гайсинський	61996	59227	57810	56206
Жмеринський	39141	36351	34941	33781
Іллінецький	40359	38797	37878	36874
Калинівський	61903	59857	58716	57409
Козятинський	44591	41690	40564	38975
Крижопільський	37972	35413	34104	32976
Липовецький	42090	39941	38390	37272
Літинський	39819	37227	36037	34905
Могилів-Подільський	37394	34885	33548	32647
Мурованокуриловецький	30273	27584	26067	24919
Немирівський	55126	51690	49599	48347
Оратівський	25194	22959	21739	20793
Піщанський	23477	22145	21244	20678
Погребисьенський	34931	32461	30699	29397
Теплицький	32889	30546	28905	27818
Тиврівський	45487	43971	42934	41819
Томашпільський	37563	35081	33867	32933
Тростянецький	39847	37539	32226	35200
Тульчинський	61053	58007	56410	54727
Хмільницький	41329	38932	37273	35864
Чернівецький	26066	23354	21995	20999
Чечельницький	25050	22922	21872	20840
Шаргородський	62040	59156	57842	56661
Ямпільський	44927	42246	40943	39327

Таким чином, демографічний чинник був і залишається одним із основних для забезпечення гармонійного розвитку суспільства. Сьогодні, коли суспільне життя все ще у кризі та невизначеності, демографічна ситуація стає великою проблемою державного рівня. З метою поліпшення демографічної ситуації необхідно спрямувати державну політику на стимулювання народжуваності, підвищення медичного обслуговування, посилення охорони та підвищення оплати праці, поліпшення побутових умов і впровадження здорового способу життя, створення широкої мережі державних та недержавних служб соціальної допомоги.

Список використаних джерел

1. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики у Вінницькій області, 2005, 2010, 2015, 2017pp. <http://www.vn.ukrstat.gov.ua/>.
2. Обіход С.В. Соціально-психологічні аспекти регулювання демографічних

процесів в умовах нестабільності. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2010. №3. С. 337-341.

3. Яковенко Т.В. Особливості сучасної демографічної кризи в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2014. № 1122. URL: <http://vuzlib.com/content/view/1832/103/>

Грановська Людмила
д-р екон. наук, професор
завідувач відділом зрошуваного землеробства
Кисельова Ріма
канд. екон. наук, доцент
старший науковий співробітник лабораторії економіки
Інститут зрошуваного землеробства НААН
Херсон, Україна

ОБГРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛІЗАЦІЄЮ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ У ЗРОШУВАНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ

Важливою галуззю аграрного сектора економіки є зрошуване землеробство, розвиток та ефективність якого залежить від процесів трансформації і реформ в економіці, в управлінні земельними і водними ресурсами, рівня раціональності природокористування, а також від моральних цінностей, ментальності і менталітету суспільства. В Херсонській області на сьогодні 1,772 тис. га орних земель, з них 320 тис. га - зрошуваних. Всі наявні земельні та водні ресурси, які використовуються при веденні господарської діяльності на зрошуваних землях є основним природним капіталом, який забезпечує ефективність зрошуваного землеробства та розвиток економіки аграрного сектора в цілому і залежить від процесу капіталізації природно-ресурсного потенціалу. Капіталізація природних ресурсів аграрного сектора зони зрошення є невід'ємною частиною ринкової економіки та стратегічним чинником розвитку сільськогосподарських підприємств, які ведуть господарську діяльність на зрошених землях.

Різні аспекти капіталізації природних ресурсів розглянуто в багатьох працях вітчизняними вченими. На думку професора Бистрякова І.К., при переході природогосподарювання на принципи сталого розвитку та узгодження суспільних і корпоративних інтересів, природні ресурси виступають не лише фактором виробництва, а рушійною силою, що здатна забезпечити сталий розвиток економіки за рахунок впливу на формування особливої системи капітальних відносин, а саме: капіталізації природних ресурсів як процесу формування природного капіталу та включення в господарський обіг природних ресурсів, який передбачає формування такого інституціонального середовища, в рамках якого ці ресурси можуть отримати адекватну оцінку і легко трансформуватися в інші форми мобільного капіталу, зокрема в фінансову [1, с. 38]. Вчений Ш.І. Ібатуллин під капіталізацією природних ресурсів розуміє складний процес перетворення факторів виробництва в капітал в економічних системах на засадах